EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 27.6.2024
COM(2024) 259 final

ZPRÁVA KOMISE

EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE

o provádění a výsledcích programu Pericles IV na ochranu eura proti padělání v roce 2023

ZPRÁVA KOMISE

EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE

o provádění a výsledcích programu Pericles IV na ochranu eura proti padělání v roce 2023

1. Obecné

Program „Pericles IV“ (dále jen „program“) je program výměny, pomoci a odborného vzdělávání za účelem ochrany eura proti padělání. Nahrazuje program Pericles 2020, který probíhal v období 2013–2020, a program Pericles, který se prováděl v období 2002–2013. Program byl zřízen **nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/840 ze dne 20. května 2021**[1]. **Jeho použitelnost byla rozšířena na nezúčastněné členské státy nařízením Rady (EU) 2021/1696 ze dne 21. září 2021**[2]. Nařízení (EU) 2021/840 stanoví dobu trvání programu do dne 31. prosince 2027. **Ustanovení čl. 12 odst. 3 nařízení** vyžaduje, aby Komise každoročně poskytla Evropskému parlamentu a Radě informace o výsledcích programu. Tato výroční zpráva plní uvedený požadavek za rok 2023. Zpráva poskytuje informace o závazcích a provádění programu „Pericles IV“ v roce 2023, jakož i o provádění akcí v roce 2023, na něž byly vyčleněny prostředky v rámci předchozích let a předchozí generace programu.

2. Závazky v rámci ročního pracovního programu na rok 2023

Roční rozpočet na provádění programu v roce 2023 byl stanoven na 667 060 EUR a byl financován z rozpočtové položky 06.030100 [3] souhrnného rozpočtu Evropské unie na rok 2023. V roce 2023 bylo na závazky přiděleno celkem 666 252,15 EUR, což představuje 99,88 % celkového rozpočtu. Program je prováděn prostřednictvím spolufinancovaných akcí (grantů) příslušných orgánů členských států a prostřednictvím akcí organizovaných přímo Komisí (dále jen „akce Komise“). Celková částka závazků zahrnuje rovněž závazek ve výši 26 328 EUR určený na pokrytí ročních nákladů na používání nástroje eGrants – plně elektronického (bezpapírového) systému řízení grantů[4]. Vedle operační rozpočtové položky bylo z rozpočtové položky 06.010200[5] souhrnného rozpočtu Evropské unie uvolněno 200 000 EUR. Z této částky bylo 175 115,50 EUR přiděleno na podpůrná opatření, jako je hodnocení programu v polovině období a zbývající část ročního poplatku eGrants[6]. Konkrétně bylo na hodnocení programu Pericles IV v polovině období vyčleněno 156 502,50 EUR. Článek 13 nařízení o programu Pericles IV stanoví, že hodnocení programu Pericles IV v

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/840 ze dne 20. května 2021, kterým se na období 2021–2027 zavádí program výměny, pomoci a odborného vzdělávání za účelem ochrany eura proti padělání („program Pericles IV“) a kterým se zrušuje nařízení (EU) č. 331/2014.

[2] Nařízení Rady (EU) 2021/1696 ze dne 21. září 2021, kterým se rozšiřuje použitelnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/840, kterým se zavádí program výměny, pomoci a odborného vzdělávání za účelem ochrany eura proti padělání na období 2021–2027 („program Pericles IV“), na nezúčastněné členské státy.

[3] Rozpočtová položka 06.030100: Ochrana eura proti padělání

[4] Celková částka na využití nástroje eGrants činila 44 941 EUR.

[5] Rozpočtová položka 06.010200: Podpůrné výdaje pro účely ochrany eura proti padělání.

[6] Zbývajících 24 884,50 EUR bylo převedeno na DG BUDG.

polovině období se provede nejpozději čtyři roky po jeho zahájení, kterým byl rok 2021. Hodnocení v polovině období (za období 2021–2023) posoudí mimo jiné dosažení cílů programu na základě kritérií účinnosti, účelnosti, relevance, soudržnosti a přidané hodnoty EU.

Provádění programu odráží závazek členských států a Komise k ochraně eura proti padělání. Diskuze o roční strategii na zasedáních skupiny odborníků pro boj proti padělání eura (ECEG) umožnily odstranit hlavní hrozby a přidělit na závazky 99,88 % celkového rozpočtu v roce 2023. Program se zavázal k financování celkem deseti projektů[7]: z celkového počtu žádostí pocházejících od příslušných orgánů členských států byly granty uděleny devíti z nich a na jednu akci Komise.

Akce Komise byla provedena v roce 2023 a jeden grant byl částečně proveden v roce 2023, zatímco zbývající granty budou plně provedeny v roce 2024 a poté.

Grafy I a graf II: Typ financovaných akcí a počet akcí v jednotlivých členských státech (akce, na něž byly v roce 2023 vyčleněny prostředky, viz příloha I)

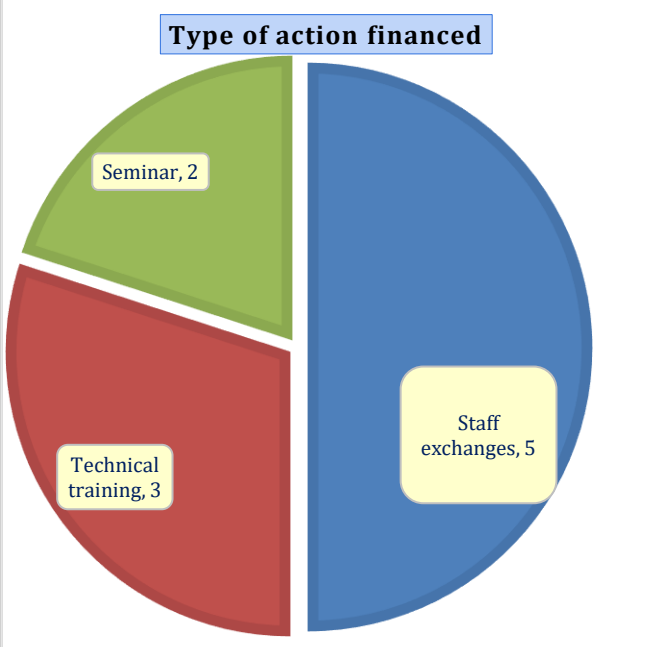

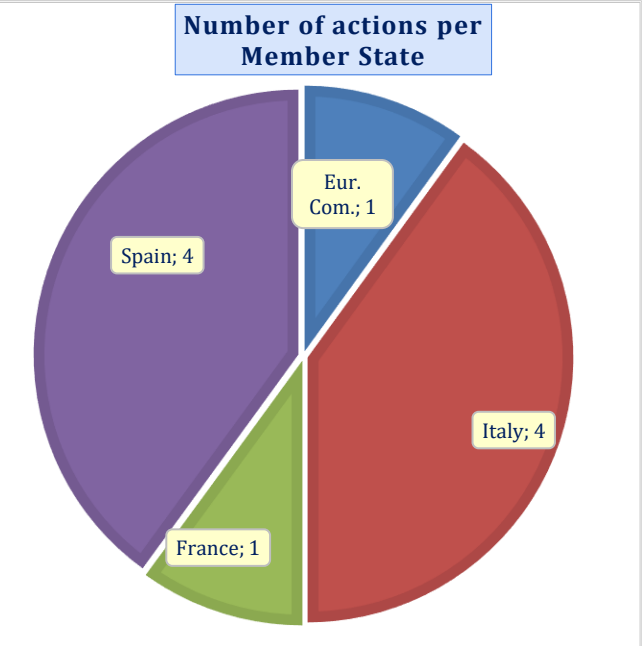

Stojí za povšimnutí, že Španělsko a Itálie, dva členské státy nejvíce postižené padělám eura, letos opět získaly granty Pericles.

Prostředky byly v roce 2023 vyčleněny na pět výměn zaměstnanců, tři odborná školení a dva semináře. Akce se budou konat jak v EU, tak mimo ni, v závislosti na konkrétních potřebách souvisejících s ochranou eura proti padělání. Od svého zahájení program upevňuje svůj regionální přístup prováděním akcí zahrnujících regiony světa, které jsou obzvláště důležité pro boj proti padělání.

3. Provádění akcí v roce 2023[8]

[7] Úplný přehled akcí programu Pericles, na něž byly v roce 2023 vyčleněny prostředky, je uveden v příloze I.
[8] Úplný přehled akcí programu Pericles realizovaných v roce 2023 je uveden v příloze II.

Přehled

Tento oddíl analyzuje provádění všech akcí financovaných v kalendářním roce 2023 z programu Pericles. Zahrnuje proto jak provádění akcí, na něž byly vyčleněny prostředky v rozpočtu programu „Pericles IV“ na rok 2021, 2022 a 2023 (šest grantů a dvě akce Komise), tak akcí, na něž byly vyčleněny prostředky v rámci předchozích rozpočtů programu „Pericles 2020“ (tři granty). To podtrhuje kontinuitu programu, pokud jde o jeho koncepci, a odráží účinnost programu Pericles na ochranu eura proti padělání prostřednictvím každoročně prováděných akcí.

V roce 2023 bylo provedeno celkem třináct akcí financovaných z programu Pericles, které zahrnovaly:

- jednu grantovou akci částečně provedenou Itálií, na kterou byly přiděleny prostředky v roce 2023,
- šest grantových akcí provedených členskými státy, na které byly přiděleny prostředky v letech 2021–2022: tato opatření provedlo Španělsko (tři akce), Chorvatsko (dvě akce) a Itálie (jedna akce),
- tři grantové akce provedené členskými státy, na které byly přiděleny prostředky v letech 2019–2020: tyto akce sestávají z několika fází (tj. výměny zaměstnanců a seminářů) v průběhu více než jednoho kalendářního roku a částečně je provedla Itálie, Rumunsko a Francie,
- provedení tří zadaných akcí Komise (na jednu byly přiděleny prostředky v roce 2023).

Výše uvedené akce zahrnují sedm výměn zaměstnanců, dvě konference a čtyři odborná školení (viz také oddíl 2 výše). Uvedených akcí se podle odhadů zúčastnilo 526 odborníků.

Graf III a graf IV: Původ účastníků a oblasti, v nichž účastníci profesně působí (u akcí provedených v roce 2023, viz příloha II)[9]

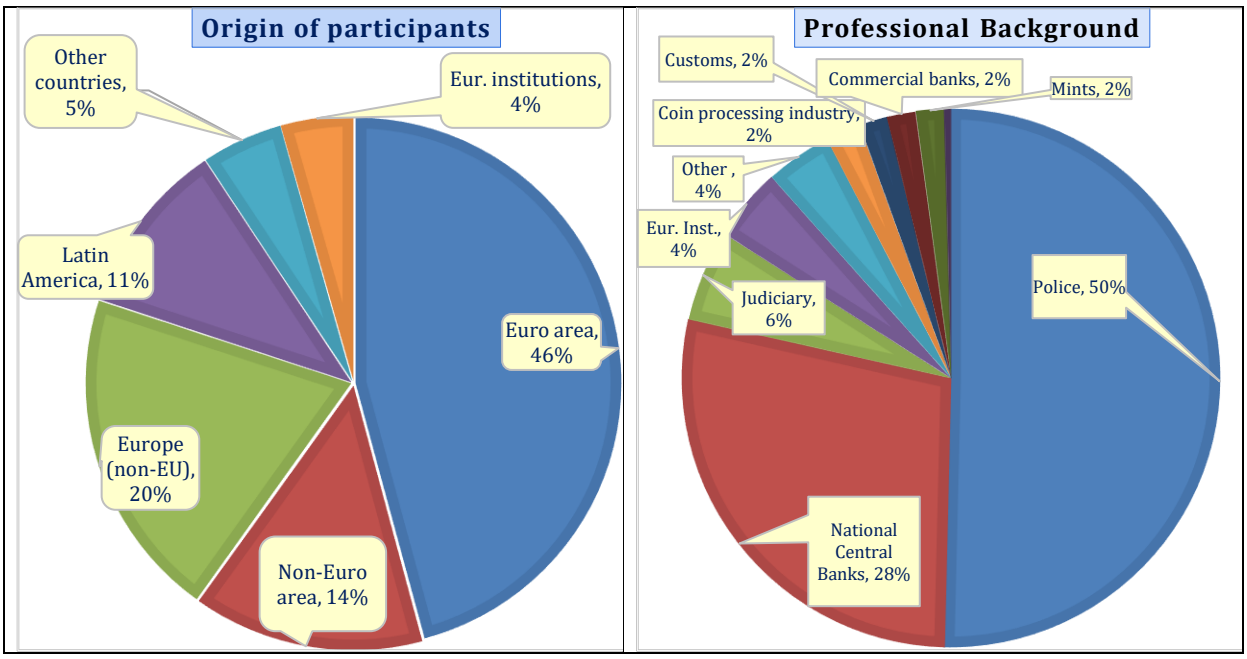

Účastníci pocházeli z 54 zemí světa. Většinu (80 %) tvořili účastníci z Evropy: 46 % pocházelo z členských států eurozóny, zatímco podíl účastníků z členských států mimo eurozónu tvořilo 14 %, a podíl účastníků z evropských zemí mimo EU 20 %; 11 % účastníků bylo z Latinské Ameriky; 4 % účastníků zastupovala evropské orgány, 1 % pocházelo z Afriky a Blízkého východu a 5 % z jiných regionů.

Pokud jde o oblasti, v nichž účastníci profesně působí, 50 % z celkového počtu představovali příslušníci policie. Tento výrazný podíl je dán tím, že policejní orgány stojí v popředí boje proti padělání eura a policejní sbory zahrnují vyšetřovatele i technické odborníky. Dalších 50 % celkového počtu účastníků představovaly ostatní kategorie, přičemž největší skupinu účastníků tvořili odborníci z národních centrálních bank (28 %). Na účast centrálních bank se v roce 2023 stejně jako v roce 2022 zaměřilo více opatření. Významná je také účast členů sektoru soudnictví (6 %), evropských institucí (4 %), mincoven (2 %) a celních orgánů (<2 %), což odráží celou škálu profesních zkušeností účastníků. Výsledkem provádění akce Komise „5. zasedání Platformy 1210“ byla již popáté vysoká účast zástupců z odvětví strojů pro zpracování mincí (2 %), což i nadále potvrzuje, že soukromý sektor je důležitou zúčastněnou stranou boje proti padělání. Ve výsledku má provádění programu nadnárodní a multidisciplinární rozměr, jak požaduje nařízení (EU) 2021/840, s vysokým stupněm diverzifikace.

Hlavní body provádění v roce 2023

[9] Všechny údaje se týkají jak akcí financovaných v rámci programu „Pericles IV“, tak akcí financovaných v rámci programu Pericles 2020.

Programu se v roce 2023 podařilo zachovat a dále posílit regionální spolupráci v jihovýchodní Evropě a Latinské Americe:

- V roce 2023 bylo v rámci programu Pericles provedeno několik akcí zaměřených na podporu a udržování úzké spolupráce mezi příslušnými vnitrostátními orgány v jihovýchodní Evropě. Jednalo se o dvě akce (výměny zaměstnanců) pořádané italským „Comando Carabinieri Antifalsificazione Monetaria (CCAFM)“: konference pořádané policejním sborem „Guardia di Finanza“ (GDF) a rumunskou policií (GIRP), jakož i o 5. konferenci balkánské sítě k ochraně eura, kterou uspořádala Chorvatská národní banka a jejímž účelem je podpořit užší spolupráci mezi zeměmi jihovýchodní Evropy. Kromě toho akce Komise „Školení o ochraně eura proti padělání“ v Kišiněvě (Moldavsko) shromáždila účastníky z hlavních příslušných orgánů zapojených do ochrany měn (včetně eura) proti padělání v Moldavsku: policii, ministerstvo vnitra, národní banku a zástupce soudnictví a celní správy.
- Španělská „Brigada de Investigación del Banco de España“ (BIBE) uspořádala kurz odborné přípravy v oblasti padělání peněz pro odborníky ze zemí Latinské Ameriky, na němž se sešly orgány patnácti latinskoamerických zemí v hlavním městě Kolumbie Bogotě. Tato akce podpořila opatření na ochranu eura proti padělání v zemích Latinské Ameriky, které jsou vůči němu potenciálně náchylné. Tato akce podpořila rovněž zřízení a provoz národních ústředen (NCO) proti padělání peněz v zúčastněných zemích. Na základě předchozího školení stejného formátu založila tuto národní ústřednu i Argentina.

Při provádění programu v roce 2023 proběhly rovněž akce zaměřené na aktuální vývoj v oblasti boje proti padělání peněz:

- prioritou, kterou se zabývalo několik akcí, byl boj proti vysoce kvalitním třídám padělků, provádění nařízení (EU) č. 1210/2010 a manipulace s euromincemi nevhodnými pro oběh. Mezi tyto akce patřila „Školení zaměřené na analýzu padělaných mincí pro technické odborníky“, kterou uspořádala Banco de España (španělská centrální banka), jakož i 5. zasedání platformy 1210 uspořádané jako akce Komise, na němž se sešly zúčastněné strany z odvětví strojů na zpracování mincí a národních mincovních analytických středisek. V roce 2023 byla rovněž dokončena studie „Nanoguard 3, vývoj a industrializace vysoce bezpečnostních mincí“. Tato studie, do níž byly zapojeny mincovny z Rakouska, Francie a Německa a jejímž hlavním propagátorem je Monnaie de Paris, je dalším krokem k posílení bezpečnostních prvků euromincí.
- Několik opatření se zabývalo hrozbou, kterou internet a darknet představují v oblasti padělání eura, včetně dostupnosti bankovek se změněným designem. V rámci výměn zaměstnanců a technických školení, jako je „Výměna zaměstnanců o vyšetřovacích technikách proti padělání měny“ pořádaná italským CCAFM (SEITACC-2)“ a „Školící kurz v oblasti padělání peněz pro odborníky ze zemí Latinské Ameriky v roce 2023“ pořádaný španělskou centrální bankou, představovala distribuce padělků na darknetu a internetu jedno z jejich stěžejních témat.
  Zadaná „Studie o filmových penězích, peněžních rekvizitách a dalších bankovkách s pozměněným vzhledem“ měla obecný cíl doplnit a dále rozvíjet výsledky analýz, které

doposud prováděly Evropská komise, ECB a Europol. Studie plně zmapovala způsoby výroby, distribuce a uvádění filmových peněz, peněžních rekvizit a dalších bankovek s pozměněným vzhledem do oběhu v EU a na mezinárodní úrovni. Studie přitom analyzovala přístup k tomuto jevu v oblasti prosazování práva a soudnictví na evropské a vnitrostátní úrovni a na úrovni třetích zemí. Cílem bylo podpořit společný přístup na úrovni EU k boji proti této hrozbě.

4. Monitorování kvantitativních a kvalitativních ukazatelů

V čl. 12 odst. 3 nařízení (EU) 2021/840 se uvádí, že tato zpráva by měla zohlednit kvantitativní a kvalitativní ukazatele programu „Pericles IV“. Roční údaje o těchto ukazatelích jsou tyto:

1. **Počet zjištěných padělků eurobankovek a euromincí v roce 2023: 476 000 (bankovky) a 414 406 (mince):** cílem tohoto ukazatele je udržet počet zjištěných padělků eura (bankovky a mince) pod kontrolou v rozmezí ±5 % ve srovnání s průměrem za období 2014–2020 (671 000/174 112). Počet padělaných bankovek je nižší a počet mincí je vyšší, než se plánovalo. Je však třeba poznamenat, že souvislost mezi programem a těmito ukazateli je pouze nepřímá, neboť při vývoji ukazatelů hraje důležitou roli řada vnějších faktorů. Mezi tyto vnější faktory patří pokrok policejního vyšetřování a objem padělané výroby.
2. **Počet zlikvidovaných padělatelských dílen v roce 2023 (9):** pokud jde o počet zlikvidovaných padělatelských dílen, cílem je udržet jejich počet pod kontrolou v průměru ±10 % ve srovnání s rokem 2019 (22). Počet padělatelských dílen, které byly v roce 2023 zlikvidovány, je nižší, než se plánovalo. Jak je vysvětleno v rámci ukazatele 1, souvislost mezi programem a tímto ukazatelem je pouze nepřímá, neboť při vývoji ukazatelů hraje důležitou roli řada vnějších faktorů.
3. **Počet jednotlivých příslušných orgánů, které se ucházely o účast v programu v roce 2023 (8):** cílem tohoto ukazatele je měřit zájem příslušných vnitrostátních orgánů o program. Cíl pro rok 2024 je 12 a pro rok 2027 je 24 žadatelů. Skutečnost, že počet žadatelů dosáhl ve třetím roce 70 % cíle pro rok 2024, je v souladu s očekáváními.
4. **Míra spokojenosti účastníků akcí financovaných z programu v roce 2023 (98,97 %):** tento ukazatel měří kvalitu školení, jak ji vnímají účastníci. Cílem je dosažení 75 %. Míra kladné zpětné vazby je výrazně vyšší než cílová hodnota.
5. **Zpětná vazba od účastníků, kteří se již účastnili předchozích akcí programu Pericles, pokud jde o dopad programu na jejich činnosti v oblasti ochrany eura proti padělání v roce 2023 (98,31 %):** tento ukazatel měří udržitelnost akcí programu. Cílem je dosažení 75 %. Procento kladné zpětné vazby je výrazně vyšší než cílová hodnota.

5. Závěry a další postup

Program „Pericles IV“ je stejně jako jeho předchůdce i nadále důležitým a účinným nástrojem v boji proti padělání. Je základem pro podporu studií, udržování a rozvíjení spolupráce a výměnu osvědčených postupů mezi všemi subjekty zapojenými do boje proti padělání eura.

Dokládá to i skutečnost, že v roce 2023 bylo přiděleno 99,88 % celkového rozpočtu, což svědčí o zájmu členských států o program.

Komise o výsledcích akcí podporovaných z programu průběžně informuje členy skupiny odborníků pro boj proti padělání eura (ECEG). V roce 2023 se uskutečnila tři zasedání skupiny ECEG. Program vykazuje vysoký stupeň soudržnosti a doplňkovosti s dalšími relevantními programy a akcemi na úrovni Unie, protože je určen výhradně na ochranu eura prostřednictvím prevence specifické formy organizované trestné činnosti, tj. padělání eura, a na boj proti ní. Tato doplňkovost je zřejmá v souvislosti s ***nástrojem pro technickou pomoc a výměnu informací (TAIEX)*** GŘ NEAR, který je nejčastěji používán pro účely jednání o přistoupení, a Fondem pro vnitřní bezpečnost – policie GŘ HOME[10], který se zaměřuje na předcházení trestné činnosti a boj proti ní obecně. Po zařazení boje proti padělání peněz mezi priority operačního akčního plánu platformy EMPACT[11] provádí Komise úzkou koordinaci s hlavními aktéry platformy EMPACT s cílem maximalizovat doplňkovost mezi oběma zdroji financování.

Na základě výsledků provádění programu a průběžné analýzy nově vznikajících hrozeb projednávaných ve skupině ECEG jsou pro rok 2024 stanoveny tyto priority[12]:

- podporovat činnosti zaměřené na zlepšení spolupráce mezi členskými státy, které jsou výrobou a distribucí padělaných peněz postiženy nejvíce,
- prohlubovat spolupráci s orgány třetích zemí, u nichž existuje podezření nebo důkazy, že na jejich území dochází k výrobě padělaných eur,
- zachovat účinný rámec pro ochranu eura v jihovýchodní Evropě,
- aktuální tendence dalšího vývoje:
    - distribuce padělků a vysoce kvalitních komponent na darknetu a produktů typu „filmových peněz“ či „peněžních rekvizit“ na internetu (včetně bankovek s pozměněným vzhledem),
    - podpora zřizování či posílení národních ústředních kanceláří,
    - euromince: boj proti vysoce kvalitním třídám padělků, provádění nařízení (EU) č. 1210/2010 a manipulace s euromincemi nevhodnými pro oběh.

[10] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 513/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí a zrušuje rozhodnutí Rady 2007/125/SVV (Úř. věst. L 150, 20.5.2014, s. 93).

[11] EMPACT (evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti) je bezpečnostní iniciativa pod vedením členských států EU, jež má identifikovat a řešit hrozby představované organizovanou a závažnou mezinárodní trestnou činností, a stanovovat v této oblasti priority. V roce 2021 se platforma EMPACT stala stálým nástrojem, jak je stanoveno v závěrech Rady o trvalém pokračování politického cyklu EU pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti. Bulharsko je prvním členským státem pro prioritu platformy EMPACT týkající se „trestné činnosti v oblasti duševního vlastnictví, padělání zboží a peněz“.

[12] Priority programu pro rok 2024 jsou zásadní součástí ročního pracovního programu, který je připojen k rozhodnutí Komise ze dne 30. ledna 2024 o financování programu Pericles IV a přijetí ročního pracovního programu na rok 2024 (C(2024) 474 final).